

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

676

C

29

676 C29

676

TAALONDERWIJS.

HANLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

Oefeningen II^B.

PURMERENDE,

J. MUUSSES & Co.

1881.

C

29

Bij J. MUUSSES & Co. te Purmerende, is verschenen :

SCHOOLGEZANG.

Handleiding bij het onderwijs in den Zang op de lagere school,

LEERBOEK

VOOR AANSTAANDE ONDERWIJZERS EN ONDERWIJZERESSEN.

Naar het Engelsch van

JOHN HULLAH.

BEWERKT DOOR

F. GEDIKING,

Hoofdonderwijzer te 's-Gravenhage.

Prijs in linnen band. f 2.25.

Ik heb in langen tijd geen leerboek in handen gekregen, dat zoo duidelijk en alles omvattend zegt, wat het meent te moeten zeggen; de praktische engelsche geest straalt overal door. In hoever de bewerker daartoe heeft bijgedragen, vermag ik niet te beoordeelen, daar mij het oorspronkelijke niet bekend is; ik meen echter op grond van persoonlijke ondervinding, omtrent hetgeen de heer Gediking van de muziek weet, en de wijze waarop hij die kennis in toepassing brengt, te mogen aannemen, dat hij niet alleen de bewerker is geweest, maar ook veel heeft ingelascht, wat hem gebleken is noodzaaklijk te zijn om te weten. Het is een genot op te merken, hoe alleen het noodige op de duidelijkste en beknopte wijze, die men zich kan voorstellen, wordt gezegd.

Geen beschouwingen, opmerkingen of wel aanhalingen van verschillende schrijvers over muziek vindt men hier, maar een volledig handboek, waarvan het gebruik stellig de beste vruchten zal dragen, vooral op de lagere scholen.

.
.
.
.

Nadat de schrijver uitvoerige mededeelingen over „tempo, sterkte en voordracht” heeft ten beste gegeven, besluit hij met eenige opmerkingen van practischen aard, die vooral den onderwijzer in de hoogere afdeelingen der volkschool van goeden dienst zullen zijn. Ik had daarbij nog wel eenige mededeelingen willen zien over de zangorganen en over de fouten, waaraan men zich bij het zingen veelal schuldig maakt. (Verkeerde ademhaling, keelgeluid,

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

VOOR DE LAGERE SCHOOL,

DOOR

N. BROUWER.

OEFENINGEN IIB.

PURMERENDE;
J. MUUSSES & Co.
1881.

NEDERL.
Onderwijzers
~~Vereniging~~

Vul de ontbrekende betrekkelijke voornaamwoorden in.

De voornaamste rivier, ~~in ons land~~ in ons land gevonden wordt, is de Maas.

Wij beklagen den jongen, moeder verleden week overleden is.

Morgen gaan wij weer naar het dorp, wij onlangs bezocht hebben.

Het huis, aan den straatweg staat en de tuin, er naast ligt, bevallen mij zeer goed.

Weet gij waar de heer woont, huis en tuin toebehooren?

Een lichaam, in een vloeistof gedompeld is, wordt opbewogen met een kracht, gelijk is aan het gewicht van de verplaatste vloeistof.

Onze dappere voorvaderen, aan wij onze vrijheid verschuldigd zijn, hebben aanspraak op onze dankbaarheid.

Daar loopen de mannen, mij uit het water gehaald hebben en ik dus mijn leven te danken heb.

Maria Van Reigersbergen, echtgenoot gevangen zat, verzon een list om hem te verlossen.

Kinderen, ouders overleden zijn, kunnen in een weeshuis opgenomen worden.

Verhef u niet op macht of eer, u het toeval heeft gegeven.

Joost van den Vondel, standbeeld te Amsterdam is opgericht, wordt de prins onzer dichters genoemd.

Onze ouders hebben recht op onze dankbaarheid, want alles, wij bezitten, zijn wij aan hen verschuldigd.

Ziedaar den man, wij zoeken en met wij de zaak bespreken moeten.

Het kind, gij verleden week een versnapering hebt gebracht, is bijna hersteld.

De heldin, door de Haarlemsche vrouwen bij het beleg werden aangevoerd, heette Kenau Simons Hasselaar.

Kent gij de vuurspuwende bergen, men in Europa vindt?

Ik heb medelijden met de ongelukkige vrouw, thans alles ontnomen is; eerst haar man, een langdurige ziekte ten grave voerde, en thans haar zoon, door zij onderhouden werd en gisteren dat ongeluk overkwam.

Menschen, veel aardsche goederen zijn ten deel gevallen, mogen wel wat voor hun arme broeders afzon-

deren, leven zoo weinig genot oplevert en
soms met den besten wil niet in de behoeften der hunnen
kunnen voorzien.

De beste rijkdom, ik weet,
Is brood, men in eere eet.

Vergeet nooit de vrouw, liefde u tot heden heeft
geleid.

Dit 's Egmond, de nijd van Alva hielp aan kant.

Karel V was een bekwaam veldheer, geen zijner
tijdgenooten overtrof. Dat wist de fransche koning Frans
I, hij menig verlies had toegebracht; dat wisten
de Turken, hij meermalen verslagen had; dat
wisten de protestantsche vorsten in Duitschland,
legers hij verslagen, aanvoeders hij gevangen
genomen had.

De grootste rijkdom, ge op aarde kunt verwerven,
Is kloek te leven, kalm te sterven.

40.

Maak zinnen, waarin de verschillende vormen van het
betrekkelijk voornaamwoord *die* voorkomen.

41.

Vul de ontbrekende vormen van het betrekkelijk voor-
naamwoord *welk* in.

De eerste bewoners van ons land, van ons iets zekers wordt meedeeld, waren Germanen.

De oorlog, in 1870 en 1871 tusschen Frankrijk en Duitschland gevoerd werd, kostte veel menschenlevens.

Een voogd is verplicht, het minderjarige kind, hij tot vader strekt, in alle opzichten met raad en daad bijtestaan.

Hoeveel dM³. bedraagt de inhoud van een kubus, . . . ribbe 3 dM. lang is?

In 1588 besloten de Staten-Generaal het gezag, de Raad van State sinds eenige jaren over het zeewezen had uitgeoefend, in te trekken.

In den bloedigen slag bij Malplaquet, de verbonden Mogendheden in 1709 den Franschen leverden, behaalde J. W. Friso onsterfelijken roem.

Mijn vriend, ontvang mijn dank voor het hartelijke schrijven, mij op mijn verjaarafeest van uwe hand geworden is.

Mijn vriend A. schonk mij een goeden raad, ik mij vast voorneem steeds gehoor te geven.

In ons vaderland regeert een vorstenhuis, leden meer dan drie eeuwen goed en bloed hebben veil gehad voor de onafhankelijkheid van onzen staat.

Van 1664 tot 1667 voerde de republiek een oorlog

tegen Engeland, in onze zeehelden Jan en Cornelis Evertsen sneuvelden.

Een braaf mensch raadpleegt zijn geweten bij de keuze van het middel, door hij zijn doel wil bereiken.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal is een vergadering, leden voor den tijd van 4 jaren door de burgers worden verkozen.

Ofschoon Stadhouder Willem III een der grootste mannen van zijn tijd was, toch vielen de meeste veldslagen, hij leverde, te zijnen nadeele uit.

Maurits en Frederik Hendrik streden voor de zaak der vrijheid, ook hun vader onschatbare diensten bewezen had.

De vaderlandsche geschiedenis gewaagt van verscheidene zeehelden, onder De Ruyter, Tromp en Evertsen een voorname plaats bekleeden.

Een kleine som geld zou voldoende zijn, om mij uit de moeielijkheid te redden, in ik mij door een samenloop van omstandigheden bevind.

In 1672 was de republiek omringd door vijanden, legers zich gereed maakten tot in het hart des lands door te dringen.

Schrijf elke belediging, gij ondervindt, in zand.

Weinig vertrouwbare mededeelingen zijn berichten, het niet geraden is, onvoorwaardelijk geloof te schenken.

De Donau is een groote rivier, op het Schwarzwald ontspringt en met verscheidene uitmondingen haar water in de Zwarte Zee stort.

De moord der gebroeders De Witt is voorzeker een van die gebeurtenissen, de geschiedenis van een volk ontsieren, en wij daarom niet genoeg kunnen betreuren.

42.

Maak zinnen, waarin de verschillende vormen van het betrekkelijk voornaamwoord *welk* voorkomen.

43.

In welken naamval staan in de volgende zinnen het antecedent en het betrekkelijk voornaamwoord? Maak bij elken zin een tweeden, die in dit opzicht ermee overeenkomt.

Willem de Zwijger, dien wij den grondlegger onzer vrijheid noemen, heeft goed en bloed voor ons land veil gehad.

Door de ijverige zorg des dokters, wien ik daarvoor mijn dank toebreng, ben ik van een gevaarlijke ziekte hersteld.

Door de liefdadigheid zijner medeburgers is den man, wiens huis verleden week is afgebrand, een gedeelte der schade vergoed.

In 1672 vermoordde het grauw den man, die ons land de uitstekendste diensten bewezen had.

In de Nieuwe Kerk te Amsterdam vindt men het graf van M. A. De Ruyter, den zeeheld, voor wien vriend en vijand gelijken eerbied koesterde.

De raadpensionaris Jacob Cats was de man, wien de leiding der groote vergadering in 1651 werd opgedragen.

Brielle ligt aan den mond der rivier, aan welker rechteroever de stad Rotterdam gevonden wordt.

Wij schenken den man, die ons eens bedroog, ons vertrouwen niet langer.

In 1584 verloren de Nederlanders den man, op wien al hun vertrouwen gevestigd was.

De oude Germanen noemden het een genot bier te drinken uit de schedels van de vijanden, die zij verslagen hadden.

Karel V was een vorst, in wiens rijk de zon niet onderging.

Ik heb dit paard gekocht voor de helft der waarde, die er voor bepaald was.

Wij ontkwamen gelukkig het gevaar, voor hetwelk gij ons gewaarschuwd hadt.

De geschiedenis verhaalt ons de heldendaden, die onze voorvaderen voor hun vrijheid verricht hebben.

In Leiden zal weldra het beeld verrijzen van den man,

wien in de dagen van 't beleg de zorg voor de stad was toevertrouwd.

Vogels zijn dieren, die eieren leggen en met veëren bedekt zijn.

Wij beklagen het lot der ongelukkige Jacoba Van Beijeren, van wie de geschiedenis ons verhaalt, dat zij op haar 17e jaar reeds weduwe én wees was.

Het bericht van zijn ziekte kwam mij, dien hij steeds op de hoogte van zijn toestand hield, zeer vreemd voor.

Hij behandelde den man, wien hij alles verschuldigd was, met de grootste ondankbaarheid.

Hebt gij nooit gehoord van Jan Steen, wiens schilderstukken zoo menig museum versieren?

Vondel, voor wien in Amsterdam een standbeeld is opgericht, wordt de vorst onzer dichters genoemd.

Johan De Witt was een der grootste staatsmannen, die ons land ooit heeft opgeleverd.

Het verhaal zijner lotgevallen perste mij, wien zijn wel of wee zoozeer ter harte gaat, de tranen uit de oogen.

Gebruik met dankbaarheid de goede gaven, in wier bezit gij u verheugen moogt.

Koning Willem I was de zoon van den laatsten Stadhouder, die in 1795 naar Engeland de wijk had moeten nemen.

44.

Verander in de volgende zinnen de *voornaamwoordelijke bijwoorden* in een *voorzetsel met een betrekkelijk voornaamwoord*.

Groot was de droefheid, waarin 's Prinsen rampzalig omkomen geheel Nederland dompelde. — Het zijn de slechtste vruchten niet, waaraan de wespen knagen. — Bij den dood van Karel I werd een testament gevonden, waarin Filips Van Anjou tot erfgenaam verklaard werd. — In het jaar 1880 is een wet aangenomen, waarbij het vangen van voor den landbouw nuttige vogels verboden is. — Maria Van Bourgondië verleende aan Holland en Zeeland het Groot-Privilegie, waardoor het grafelijk gezag zeer werd beperkt. — Daendels is bekend door zijn krachtig bestuur, maar ook door de groote gestrengheid, waarmee hij de Javanen behandelde.

Onze stadhouder Willem III werd in 1689 koning van het land, waartegen wij zoo dikwijls gestreden hadden. — Het is niet altijd even gemakkelijk de soort aan te wijzen, waartoe een plant behoort. — Die schilderij stelt een kale heide voor, waarachter zich een dicht bosch uitstrekt. — Elke maatschappij heeft wetten en regelen noodig, waarnaar ieder lid zich moet schikken. — Hij heeft een fraaie verzameling oude muntstukken, waaronder vele zeldzame voorkomen. — Met den besten wil kan

ik hem de hulp niet verleenen, waar hij om gevraagd heeft. — De onzuivere bron, waaruit hij zijn verhaal geput heeft, is gemakkelijk aan te wijzen. — Het huis, waar ik naast woon, ziet er zeer bouwvallig uit, evenals de brug, waarover men den tuin bereiken kan. —

45.

Maak samengestelde zinnen, waarin een voornaamwoordelijk bijwoord voorkomt.

46.

Ter zins- en woordontleding.

Hij, die de vogelen des hemels kleedt en voedt, Hij neigt het oor en hoort. — Belasting is het geld, dat door de burgers van een land betaald wordt voor alles, wat er in het algemeen belang besteed moet worden. — De goede eigenschappen, waardoor de oudste bewoners dezer landen zich onderscheidden, waren trouw, eerlijkheid, dapperheid en eenvoud. —

Een vriend, die mij mijn feilen toont,
 Gestreng bestraft en nooit verschoont,
 Heeft op mijn hart een groot vermogen;
 Maar 't laag gemoed, dat altoos vleit,
 Verdenk ik van baatzuchtigheid;
 Ik kan zijn bijzijn niet gedoogen.

V. ALPHEN.

Aanschouwt den held, der Staten rechterhand;
 Den redder van 't vervallen vaderland,
 Die in één jaar twee groote koninkrijken
 Tot driemaal toe de trotsche vlag deed strijken;
 Het roer der vloot, den arm daar God door stree!
 Door hem herleeft de vrijheid en de vree.

BRANDT.

Het zoet,
 Dat rijkdom smaak'lijk maken moet,
 Groeit aan des arbeids zilten vloed.

HEIJE.

47.

Voeg bij de volgende hoofdzinnen een bijwoordelijken
 bijzin, die de plaats of den tijd aanwijst van de handeling
 in den hoofdzin.

De Spaansche successie-oorlog brak uit,

Door middel van het roer stuurt de zeeman het schip,

.

. , beginnen de knoppen der boomen te
 zwellen.

. , staken de Russen hun hoofdstad in brand.

. , verraste Otto Van Gent de stad Wezel.

De soldaten moeten hun aanvoerder volgen,

. , weten wij dat de lente nadert.

. , vertrouw ik hem niet meer.

Ik zal hem, , eens duchtig de waarheid zeggen.

In den Haarlemmermeer-polder vindt men golvende korenakkers,

. , staat de zon laag aan den hemel.

. , heerschten in de stad hongersnood en pest.

De Engelschen waren gewoon onze schepen te nemen,

.

Men kan niet oogsten,

Ik heb hem niet ontmoet,

Johan Willem Friso kwam ongelukkig om het leven,

.

. ; is het aan de tegenovergestelde zijde van de aarde nacht.

. , ligt het slot Loevestein.

. , is ons land een republiek geweest.

Wij werden door een stortbui overvallen,

. , kwam er een hevig onweer op.

. , werd Willem III tot kapitein-generaal voor één veldtocht benoemd.

48.

Voeg bij de volgende bijwoordelijke bijzinnen een hoofdzin.

Waar thans Batavia ligt,

Nadat Maurits gestorven was,

Toen Maria Van Bourgondië in 1482 overleed,
 , sedert hij naar Amerika vertrokken is.
 , terwijl het heet is.

Nadat de boekdrukkunst is uitgevonden,

Zoodra de winter nadert,

Waar in 1813 de Prins te Scheveningen aan wal
 stapte,

Nu gij de u opgelegde taak hebt afgemaakt,
 , zoodra ik u laat roepen.

Toen Floris V den twist tusschen de edelen had bij-
 gelegd,

. , terwijl het Weenercongres nog verga-
 derd was.

Voordat het buskruid was uitgevonden,
 , waarheen de wind hen meevoert.

Als het kermis is,

Toen Willem V nog minderjarig was,

. , waar de zon 's middags te 12 uren staat.

Eerdad de wacht bij het kasteel te Breda alarm had
 gemaakt,

Toen de Transvaalsche boeren tegen Engeland opston-
 den,

Wanneer de zon opkomt,

Nadat reeds eenige jaren over den vrede was onderhandeld,

Sedert in ons land overal spoorwegen zijn aangelegd,
 , zodra gij mijn hulp noodig hebt.

49.

Voeg bij de volgende hoofdzinnen een bijwoordelijken bijzin, die de reden of het doel der handeling uitdrukt.

Wij zijn gisteren niet uitgegaan,

Ooievaars worden trekvogels genoemd,

De reis naar Indië duurt tegenwoordig korter dan vroeger,

. , kunnen de meeste schepen niet uitzeilen.

. , bekommer ik mij niet meer om dien jongen.

Hij spant al zijn krachten in,

Ik kan u morgen niet bij mij ontvangen,

In 1667 moest De Ruyter de Engelschen tuchtigen,

. , liep onze geheele reis in de war.

. , wordt hij door niemand vertrouwd.

Den ganschen dag konden wij de zon niet zien, . . .

De boer bemest het land,

. , kunt gij onmogelijk iets leeren.

De 18^e Juni is een belangrijke dag in onze geschiedenis,

Amerika wordt de nieuwe wereld genoemd,

In den zomer worden dikwijls vele kinderen ongesteld,
.

Tegenwoordig kost een boek veel minder dan vroeger,
.

. , tracht hij nog dezen avond al zijn werk af te maken.

In 1812 verklaarde Napoleon I den oorlog aan Rusland,

. , zullen wij elders ons geluk beproeven.

De edelen noemden Floris V der keerlen God,

In het begin dezer eeuw boden wij den Algerijnschen zeeroovers geld aan,

50.

Voeg bij de volgende bijwoordelijke zinnen een hoofdzin.

. , aangezien de trein reeds vertrokken was.

Opdat Jan Van Schaffelaar zijn soldaten zou redden,
.

Doordien de regen bij stroomen neerviel,

. , omdat ik hem nog nooit op een onwaarheid betrapt heb.

Daar het oosten van ons land hooger ligt dan het westen,

Omdat Lodewijk Napoleon zich niet genoeg wilde schikken naar den wil zijns broeders,

. , ten einde hij beter zou oppassen.

Dewijl hij ongesteld is,

. , vermits waterdamp lichter is dan lucht.

. , opdat niemand onkunde zou voorwenden.

Aangezien de westenwind over de zee tot ons komt,

Daar het reeds lang over den bepaalden tijd is,

Dewijl Filips van Spanje onze privilegiën had geschonden,

Ten einde het doel niet gemist zou worden,

Omdat water bij 4° C. zijn grootste dichtheid heeft, . . .

Dewijl hij in dien handel zooveel geld verloren heeft,

. , opdat het u welga.

. , omdat wol een slechte warmtegeleider is.

Daar de aarde van het westen naar het oosten om hare as draait, , . .

Doordat hij zich altijd goed gedragen heeft,

Opdat de avond u niet overvalle,

. , daar mijn pen te scherp en mijn inkt te dik is.

Omdat Elisabeth van Engeland ons had ondersteund,

51.

Voeg bij de volgende hoofdzinnen een bijwoordelijken bijzin, die het gevolg of de voorwaarde van de handeling uitdrukt.

Het paard heeft zoo hard gelooopen, * . . .

. , worden de landwegen onbegaanbaar.

Een getal is door drie deelbaar,

. , zouden wij donder en bliksem tegelijk waarnemen.

Gedurende het beleg van Leiden liet de Prins de dijken doorsteken,

Ik zal u alles vertellen, wat ik van de zaak weet,

. , zult gij beter uw best moeten doen.

. , kunt gij u op mij beroepen.

Prins Maurits was als veldheer zoo beroemd,

. , wordt hij door de politie in verzekerde bewaring genomen.

. , zal ik een groote wandeling gaan maken.

Met genoegen zal ik u mijn hulp verleen,

Verleden jaar waren de rivieren door de aanhoudende regens zoo gezwollen,

. , moet gij tevreden zijn met uw lot.

De boeren zullen dit jaar een voordeeligen oogst hebben,

De vloot van Parma zou zich met de Armada vereenigd hebben,

De kikvorsch heeft zulk een taai leven,
 , wordt onze ademhaling bemoeielijkt.
 , behoeven wij ons om het oordeel van anderen niet te bekommeren.

Hij zal zijn doel wel bereiken,

Hij is reeds een geruimen tijd ernstig ongesteld,

De tocht van De Ruyter op de Theems veroorzaakte in Londen zulk een schrik,

52.

Voeg bij de volgende bijwoordelijke bijzinnen een hoofdzin.

Wanneer de zon te vijf uren opkomt,
 , zoodat de reis veel langer geduurd heeft dan ik dacht.

. , tenzij ons de middelén ontbreken.

Als Napoleon den slag bij Waterloo gewonnen had,

. , mits hij vergiffenis vraagt.

. , dat de Batavieren eindelijk opstonden.

. , wanneer de maan in de schaduw der aarde komt.

....., als wij er den tijd voor kunnen vinden.

Zoo iemand onschuldig gebrek lijdt,

....., indien er niets in den weg komt.

....., dat de dijken doorbraken en het water over het land stroomde.

Wanneer na een heeten dag plotseling de lucht betreft,...

....., tenzij hij beterschap belooft.

....., mits gij onzen raad niet in den wind slaat.

Als de machtarm van een hefboom dubbel zoolang is als de lastarm,

....., dat men hem den naam van Steden-
dwinger gaf.

....., zoo gij lust en gelegenheid hebt.

Indien ons geweten ons beschuldigt,

....., wanneer de uitgaven de inkomsten over-
treffen.

....., zoodat de schepen thans in korter tijd
Indië kunnen bereiken.

....., als de stam van het werkwoord op een
scherpen medeklinker eindigt.

....., dat Spanje naar vrede verlangde.

53.

Voeg bij de volgende hoofdzinnen een toegevend en of
een vergelijkenden bijwoordelijken bijzin.

....., was de brand niet te blusschen.

De graaf Van Egmond bleef bij Alva's komst in het land,

....., de waarheid achterhaalt haar wel.

Hij maakte een geweld,

Hij is een eerlijk man; hij vertoont zich altijd,

Hij volgde zijn eigen zin,

....., gaf Willem I den moed niet op.

....., werd Willem III in 1672 tot stadhouder verheven.

....., drong de hervorming hoe langer hoe meer door.

Bij den dood van Willem I maakte een diepe verslagenheid zich van allen meester,

....., maakten de Spanjaarden zich in Harlem aan moord en plundering schuldig.

De Leidenaars bleven hunne stad dapper verdedigen,

Requesens was veel gematigder

....., bereikte hij zijn doel niet.

....., werd de groote staatsman in 1619 onthoofd.

Hij stelt zich aan,; maar hij weet het niet.

Elk vogeltje zingt,

....., wordt hij algemeen als de dader beschouwd.

De Ruyter werd in 1676 met een vloot naar de Middellandsche zee gezonden,

Hij heeft zich gedragen,

Prins Maurits schonk den zoons van Oldenbarneveld
geen vergiffenis,

., gaf Frederik Hendrik het beleg van
's-Hertogenbosch niet op.

54.

Voeg bij de *volgende bijwoordelijke bijzinnen een
hoofdzin.

Al draagt een aap een gouden ring,

Ofschoon een wet niet door den Koning wordt ge-
maakt,

Gelijk de ouden zongen,

Hoewel de zon 's winters dichterbij ons staat dan
's zomers,

., gelijk de vaderlandsche geschiedenis ons
leert.

., ofschoon de prijs van het vee veel minder is.

Niettegenstaande van alle zijden hulp werd verschaft,

.

., zooals wij van hem konden verwachten.

Ofschoon de misdadiger bleef ontkennen,

., alsof iedereen hem moest gehoorzamen.

Hoewel Nederland klein en Spanje groot was,

., al valt hij er bij neer.

. , niettegenstaande hij zijn uiterste best had gedaan.

Ofschoon Willem III een zwakke gezondheid had,

Hoewel hij door oneerlijke middelen veel had kunnen verdienen,

Niettegenstaande wij hem dit besluit hebben ontraden,

Zooals hij voorspeld had,

Ofschoon de graaf Van Egmond den Spaanschen koning groote diensten had bewezen,

Al spant hij alle krachten in om mij voor zijn plan te winnen,

. , hoewel de vrede reeds gesloten was.

. , niettegenstaande hij alles deed tot bevordering van hun welzijn.

. , alsof het geld hem bij stroomen toevloeit.

. , al verdedigde het zich nog zoo dapper.

55.

Om in te vullen.

Voor 2000 jaren vond men niets dan uitgestrekte bosschen en wildernissen, waar.

Bij de Batavieren oefenden de mannen zich in den wapenhandel of hielden zich bezig met jacht en visscherij, terwijl.

De onderwijzer straft den leerling, omdat.

De onderwijzer straft den leerling, opdat.

Als antwoord op uwe uitnoodiging om morgen bij u te komen, bericht ik u, dat ik morgen drukke bezigheden heb, weshalve

De Algemeene Staten wilden in 1576 don Juan niet als landvoogd erkennen, tenzij

Al , de windhond achterhaalt het wel.

Hoewel , ben ik in de noodzakelijkheid u kennis te geven van het overlijden van uw broeder.

Bij den vrede van Munster erkende Spanje onze republiek als een onafhankelijken Staat, nadat

Des nachts, wanneer , loopt de nachtwacht door weer en wind, om voor onze veiligheid te waken.

Ofschoon Willem III bijna nooit de overwinning behaalde, toch wist hij na elken veldslag zijn aftocht behoorlijk te dekken, zoodat

In 1572 stond Alva gereed zijn nieuwe belasting met geweld in te voeren, toen

Zoo , zijt gij van plan morgen reeds te vertrekken.

Ingeval , wees dan zoo vriendelijk, mij onmiddellijk bericht te zenden.

Toen , verloren de Nederlanders hun krachtigsten steun in den strijd tegen Spanje.

Aangezien , begrijp ik niet, dat de familie ons niet eens komt bezoeken.

Ik houd veel te veel van mijn moeder, dan dat

Op rijperen leeftijd kunnen we onmogelijk iets weten, indien

De uitslag van den oorlog, dien Frankrijk ons in 1672 verklaarde, was anders dan

In 1629 rustte Frederik Hendrik niet, vóórdat.

De stad Leiden werd in 1575 begunstigd met de oprichting eener Hoogeschool, omdat.

Toen in 1639 , viel Maarten Harpertz Tromp haar zoo hevig aan, dat.

Gaarne wil ik u mijn mes een oogenblik leenen, mits

Willem III gaf in 1672 den moed nog niet verloren, ofschoon

Al , toch bezit hij nog genoeg om zijn gezin fatsoenlijk te onderhouden.

Het was onzen admiraal De Ruyter in 1667 zeer moeilijk, de rivier de Theems op te zeilen, doordat.

Alle wetten, die door de beide Kamers der Staten-Generaal zijn aangenomen, worden, nadat , in het Staatsblad geplaatst, ten einde.

Een zwaargeladen schip ligt dieper in rivier- dan in zee-water, dewijl

56.

Vul het ontbrekende voegwoord in.

Gisteren is mijn hooggeschatte vriend A. overleden,
 hij mij jaren lang met raad en daad ter zijde
 had gestaan.

. de Franschen, Munsterschen en Keulschen
 ons grondgebied aan de oostzijde binnendrongen, trachtten
 de Engelschen ons land van den zeekant te naderen.

In 1581 werd Filips II, koning van Spanje, als heer
 der Nederlanden afgezworen, hij zich niet
 tegenover zijne onderdanen gedroeg, een vorst
 behoort te doen.

Vele menschen maken plezierreisjes naar het buiten-
 land, hun eigen land streken bezit, welker
 schoonheden zij niet eens kennen.

De gemeente Den Helder is in de laatste jaren sterk
 achteruit gegaan, het kanaal van IJmuiden
 Amsterdam langs veel korteren weg met de zee verbindt.

. het u niet mogelijk is, zelf hierheen te
 komen, zend dan ten minste een ander, die mij helpen kan.

. mijn bezigheden het mij toelaten, kom ik
 u eens bezoeken, ik niet geloof, dat er in
 de eerste weken iets van komen kan.

Niets doet mij meer erbarmen

In mijnen wederspoed,

. men ziet verarmen

Des Konings land en goed.

Oorlof, mijn arme schapen,

Die zijt in grooten nood ;

Uw herder zal niet slapen

. zijt gij nu verstrooid.

Verleden week, het zoo hevig regende,
konden wij natuurlijk niet uitgaan.

Ik weet niet, of ik van avond uitga ; het
regent, blijf ik natuurlijk thuis.

. het regent, loopen de meeste menschen
met een parapluie.

De soldaten moeten in tijd van vrede exerceeren, . . .
zij in tijd van oorlog geoefend zouden zijn.

De rustende schutterij kan in oorlogstijd niet optreden
als een geoefend leger, zij in tijd van vrede
niet exerceert.

Luie kinderen moeten dikwijls nablijven,
zij hun werk op den bepaalden tijd niet in orde had-
den.

Luie kinderen moeten dikwijls nablijven,
zij in het vervolg beter hun best zouden doen.

Ongelukkige menschen wekken te zeer ons medelijden
op, wij met hunne ongelukken den spot
zouden drijven.

. gij wilt, dat de mensehen u weldoen, doe hun dan desgelijks.

Dezen eenen misstap wil ik u gaarne vergeven, gij mij belooft, u voortaan beter te gedragen.

. de lucht naar regen staat, niet, altijd neemt de oude heer C. een parapluie mede op reis.

Ik laat mijn parapluie altijd thuis, ik mijn beste kleeren aan heb, en de lucht naar regen staat.

Schreeuw toch niet, jongen, gij geslagen wordt!

Ik hoorde dezen nacht een geweld op den zolder, het geheele dak instortte.

Er woei een hevige storm, de schepen niet konden uitzeilen.

57.

Maak samengestelde zinnen, waarin een der volgende voegwoorden voorkomt.

waarheen	als
doordat	opdat
zoodat	indien
ofschoon	alsof
nadat	waar
dewijl	omdat

mits	hoewel
al	toen
dan	sedert (sinds)
vanwaar	daar
wanneer	ten einde
aangezien	niettegenstaande
schoon	zooals
gelijk	tenzij

58.

Ter zins- en woordontleding.

Waar iemand gaarne wezen wou,
 Daar trek je' em aan een haartje heen;
 Waar iemand heen moet ontevren,
 Daar krijg je' em met geen kabeltouw.

HEIJE.

Gij doet den arme dubbel goed,
 Wanneer gij 't snel en vriend'lijk doet.

HEIJE.

Al draagt een aap een gouden ring,
 Hij is en blijft een leelijk ding. —
 Waar liefde woont, gebiedt de Heer zijn zegen. —
 Nadat Willebrord duizenden Heidenen tot het Christendom had gebracht, werd hij de eerste bisschop van Utrecht. —
 Zoolang men van Neêrlands heldendaden ter zee spre-

ken zal, zal Vlissingens Michiel met eere genoemd worden.—

Ik duld dien knaap niet langer onder mijn oogen, tenzij hij voor zijn bedreven kwaad vergiffenis vraagt.—

De brave man had steeds getracht door arbeidzaamheid een stuivertje over te garen, opdat hij zijn laatste levensjaren in rust zou kunnen doorbrengen —

Sedert in ons land overal spoorwegen zijn aangelegd, is het reizen veel meer algemeen geworden.—

Het gevaar was dichter bij, dan ik gedacht had.—

Omdat hout een slechter warmtegeleider is dan ijzer, maken wij houten handvatten aan ijzeren keukengereedschappen.—

In den slag bij Nieuwpoort had Maurits zijn stelling zoo gekozen, dat den Spanjaarden de kruitdamp in het gezicht vloog.—

Toen Peter de Groote, Keizer aller Russen, in ons land vertoefde, woonde hij te Zaandam.—

Ik zal mij tegen uw plannen niet verzetten, mits gij de gevolgen voor uw rekening neemt.

Als is de leugen nog zoo snel,

De waarheid achterhaalt haar wel.—

59.

Vervang het tusschen haakjes geplaatste door een zelfstandigen bijzin.

(Het goed gedrag der kinderen) doet den ouders veel genoegen.

Bij zijn vertrek naar Amerika wensch ik hem (veel geluk) toe.

Herinnert gij u (dat voorval) nog?

(Zijn komst) is mij tot nog toe onbekend.

Zijn vrijmoedige houding en open oogopslag bewijzen (zijn onschuld).

Ik verzoek u (geheimhouding van dit bericht).

(Uw herhaald gebabbel) is mij zeer onaangenaam.

Ik betwijfel (de waarheid van zijn verhaal).

De couranten vermelden (den dood van).

(De droogmaking der Zuiderzee) is nog niet beslist.

Mijn vriend heeft mij (zijn hulp) beloofd.

De misdadiger heeft eindelijk (zijn schuld) bekend.

Met behulp van een kijker kunnen wij (bergen op de maan) zien.

Uit de geschiedenis leeren wij (de inneming van Breda in 1590).

60.

Voeg bij de volgende zinnen een zelfstandigen bijzin.

Het is onmogelijk,

Het is noodzakelijk,

De acte van navigatie verbood,

Toen Alva hierheen kwam, verbeelde hij zich,

Don Frederik beloofde den Haarlemmers,

Het is waarschijnlijk,

Ik verzeker u,

De arme visschersvrouw klauterde op het duin om te zien,

Onze ouders zorgen,

Het is zeker,

In 1672 stond het te vreezen,

Toen Elsje Van Houweningen te Gorinchem de kist opende, dacht zij,

Wie de dingen alleen naar het uiterlijke beoordeelt, zal dikwijls ondervinden,

Als de bevelhebber een kommando heeft gegeven, moet hij kunnen vertrouwen,

Het is onwaar,

De kruideniersknecht gaat 's morgens rond om te vernemen,

De Graaf Van Egmond kon niet gelooven,

Toen de jonge zeeman na jarenlange afwezigheid in het vaderland terugkeerde, was zijn eerste vraag,

Napoleon verlangde van zijn broeders,

Hoe meer iemand weet, hoe meer hij overtuigd wordt,

Stel niet tot morgen uit, wat gij heden doen kunt; want gij weet niet,

In den slag bij Nieuwpoort zorgde Maurits,

Vroeger meende men uit de verschijning van een komeet te kunnen afleiden,

De goochelaar op de kermis beweerde,

Het was onvoorzichtig van de Leidenaars,

Het spijt mij,

Bij de hefboomen merken wij op,

Ik heb den heer A. gevraagd,

Voor hij mij het geld geeft, wil hij onderzoeken, . . .

61

Vervang de zelfstandige bijzinnen door onbepaalde wijzen.

Het verheugt mij, dat ik zooveel goeds van u hoor.
Napoleon I meende, dat hij geheel Europa aan zijn wil kon onderwerpen.

Het betaamt een kind, dat het in gezelschap van ouderen zwijgt.

Verbeeldt u nooit, dat gij te veel gedaan hebt.

Oldenbarneveld was zich bewust, dat hij het land eerlijk en trouw had gediend.

Hij heeft mij verzocht, dat ik den avond bij hem zal doorbrengen.

De Staten van ons land hadden beloofd, dat zij Maria Theresia zouden helpen.

De ongelukkige man leed zooveel pijn, dat hij verlangde, dat hij stierf.

Filips beval Alva, dat hij alle Nederlanders zou straffen.

Het is de plicht van ieder mensch, dat hij zijn naasten lief heeft.

Ieder kind moet zorgen, dat het zijn ouders redenen van tevredenheid geeft.

Het past u niet, dat gij bij een berisping tegenspreekt.

De overtuiging, dat wij onzen plicht gedaan hebben, geeft ons een gerust geweten.

Toen het lijk van De Ruyter Frankrijk voorbij voer, beval Lodewijk XIV, dat men eereschoten zou lossen.

Bij de optelling is het gemakkelijker, dat men eerst de eenheden en daarna de tientallen, dan dat men eerst de tientallen en daarna de eenheden samentelt.

Mijn broer beweerde, dat hij over een breede sloot gesprongen had; naderhand moest hij bekennen, dat hij in een greppel gevallen was.

Albrecht Beyling beloofde, dat hij op den bepaalden tijd zou terugkomen.

Columbus meende, dat hij westwaarts zeilende in Indië zou komen.

62.

Vervang de onbepaalde wijzen door zelfstandige zinnen.

Nu wij al onze krachten hebben ingespannen, mogen wij hopen in onze onderneming *te slagen*.

Wij vertrouwen, dit werk vóór den avond *af te krijgen*.

Het bewustzijn, onzen plicht gedaan *te hebben*, doet ons gerust de toekomst afwachten.

Voor een vorst als zoodanig wordt erkend, moet hij zweren, het volk overeenkomstig de grondwet *te regeeren*.

Bij het vertrek van Filips II naar Spanje werd hem verzocht, de vreemde soldaten het land *te doen* verlaten.

Toen de Spaansche Koning bericht kreeg van den beeldenstorm, zwoer hij, alle Nederlanders gestreng *te zullen straffen*.

Ik verzoek u vriendelijk, dezen brief voor mij *te bezorgen*.

Het is onverantwoordelijk, dit kind zoo laat langs de straat *te laten* loopen.

Het is den reizigers in spoorrijtuigen verboden, de deuren *te openen*.

Het vurig verlangen van den zeeman, zijn oude moeder in gezondheid terug *te zien*, werd helaas! niet verwezenlijkt.

Het is den mensch gezet, eenmaal *te sterven*.

Als de sneeuw in de straten begint te ontdooien, wordt den stedelingen aangezegd, de straat vóór hun woning schoon *te maken*.

Oldenbarnevelds weduwe smeekte Prins Maurits, haar zonen vergiffenis *te schenken*.

Oldenbarneveld werd beschuldigd, een geldelijke belooning van den franschen koning ontvangen *te hebben*.

Verander in de volgende zinnen de aanhalingen in zelfstandige zinnen met uitgedrukt zinsverband.

Na de vernietiging van de onoverwinnelijke vloot, zeide Filips tot den bevelhebber: »Ik heb u uitgezonden om tegen de Engelschen en Hollanders te strijden, maar niet tegen de elementen.»

Toen de troepen van den Prins van Oranje in 1568 de Maas waren overgetrokken, vroeg de hertog van Alva: »Is het leger van den Prins een troep wilde ganzen?»

Na de plundering van Naarden schreef Alva aan den koning van Spanje: »Wij hebben burgers en soldaten afgemaakt en geen menschenkind in 't leven gelaten.»

Bij den dood van Karel I zei Lodewijk XIV: »Er zijn geen Pyreneën meer.»

Bij de verrassing van Breda zei schipper Van Bergen: »De beste turf ligt onder.»

Leonidas zeide: »Ik verkies een roemvollen dood boven een onbeduidend leven.»

Als de jongen geen lust in 't werk heeft, zegt hij altijd: »Ik kan niet.»

Solon zeide: »Niemand is vóór zijn dood gelukkig te noemen.»

Toen Socrates onschuldig ter dood veroordeeld was, zei een zijner leerlingen: »Het grieft mij, dat gij zoo

onschuldig moet sterven," waarop Socrates vroeg: » Wil-
det gij dan liever, dat ik schuldig stierf?"

Toen Willem III in 1672 de eischen van Lodewijk XIV vernam, riep hij uit: » Men moet zich eerder in stukken laten hakken dan in zulke voorwaarden treden."

Toen D'Oquendo beweerde de haven van Duins niet te kunnen verlaten, omdat zijn masten en stengen nog te Duinkerken lagen, zeide Tromp: » 'k Zal ze wel voor u halen " Nadat Tromp deze belofte had vervuld, kwam de Spanjaard nog niet voor den dag, zich verontschuldigende met te zeggen: » Ik heb geen kruit meer."

De elfjarige Maarten Harpertsz. Tromp riep bij het sneuvelen van zijn vader het scheepsvolk toe: » Zult gij mijns vaders dood niet wreken?"

Toen Frederik Hendrik de tijding ontving van de in-
neming van Wezel, zeide hij: » Dit is louter een werk
Gods en niet van menschen!"

Oldenbarnevelds laatste woorden waren: » Ik heb op-
recht en vroom geleefd als een goed patriot en die zal
ik sterven!"

Toen Balthazar Gerards bij den Prins kwam om zijn
paspoort te verzoeken, vroeg 's Prinsen echtgenoot, Louise
De Coligny: » Wie is toch die man met dat slechte uit-
zicht?" waarop de Prins antwoordde: » 't Is iemand, die
slechts een paspoort begeert."

Benjamin Franklin zeide: »Slechts een deugzaam mensch kan het ware geluk smaken.»

64.

Ter zins- en woordontleding.

De wijze weet, dat hij niets weet.

De regeering zorgt, dat niemand in zijn eerlijk bedrijf verhinderd wordt.

Oldenbarneveld was een man van voorbeeldigen moed en volharding, die op het doel, dat hij zich na rijp be- raad gekozen had, onversaagd afgang.

Wij kunnen ons voorstellen, hoe dankbaar de Leidenaars waren bij de tijding, dat de vijanden waren afgetrokken.

Zeg mij eens, in welk jaar de Munstersche vrede werd gesloten.

Toen men onderzocht, wie het onheil had veroorzaakt, bleek, dat eenige kinderen met lucifers gespeeld hadden.

Niemand weet, wanneer het uur zijns doods slaan zal.

Weet gij, waar de eerste slag van den 80jarigen oorlog geleverd werd?

Verleden week verklaarde de onderwijzer ons, waar- door een zonsverduistering ontstaat.

De couranten berichten, dat het nog niet zeker is, of Z. M. de Koning dezen zomer Amsterdam zal bezoeken.

Niemand is verzekerd, of hij den volgenden morgen gezond ontwaken zal.

Ons geweten zegt ons, dat wij het goede moeten doen en het kwade laten.

Het was geen wonder, dat iedereen de schrik om het hart sloeg bij het bericht, dat Alva ons land naderde.

Als men ons vraagt, of er menschen op de maan zijn, antwoorden wij, dat wij het niet weten.

65.

Vul de ontbrekende vormen van het bepaling-aankondigend voornaamwoord *de- (die-) gene* in.

Onder al mijn vriendinnen is Kaatje, die mij altijd de meeste vriendschap bewijst.

Een gehoorzaam kind is de vreugde, wier taak het is voor zijn opvoeding te zorgen.

., die ons meermalen door leugenachtige vertelsels bedrogen heeft, vertrouwen wij nooit weer.

Toen mijn zuster naar Indië vertrok, kon zij het moeilijkst scheiden van onder haar vriendinnen, die haar altijd het trouwst had ter zijde gestaan.

., wat wij in onze jeugd goed geleerd hebben, kan ons nimmer ontnomen worden.

Wanneer men eenig voorwerp van waarde verloren heeft, belooft men gemeenlijk, die het vindt en terugbrengt, een goede belooning.

Gedurende de minderjarigheid van Prins Willem V beschouwden velen de Prinses-Gouvernante als,

aan wie de ongelukkige toestand van leger en vloot in de eerste plaats te wijten was.

Toen de Spanjaarden het beieg geslagen hadden voor Ostende, trachtten de Geuzen de belegerden van te voorzien, wat zij noodig hadden om den belegeraars een geruimen tijd het hoofd te kunnen bieden.

Laten wij steeds onze ouders eeren en beminnen; zij toch zijn, aan wie wij alles, wat wij zijn, te danken hebben.

Een braaf mensch draagt zijn moeder, als, aan wie hij zooveel verschuldigd is, steeds de meeste achting toe.

In onze jeugd moeten wij ons inspannen om te leeren, wat wij in ons volgend leven behooren te weten.

Toen mijn vriend weer geheel hersteld was, betuigde hij zijn hartelijken dank aan, die hem gedurende zijn ziekte zoo zorgvuldig hadden opgepast.

Gehoorzaamheid aan de bevelen, die over hem gesteld is, is een der eerste plichten van den soldaat.

Het is altijd onvoorzichtig,, wat de menschen van elkander vertellen, onvoorwaardelijk geloof te schenken.

In den oorlog moet men, die zich schuldig maken aan landverraad, zeer streng straffen.

., die zich gedraagt zooals het behoort, vindt zijn belooning in het bewustzijn, zijn plicht gedaan te hebben.

Meisjes! deze nieuwe vingerhoed zal het eigendom zijn onder u, die het eerst een paar kousen netjes afgebreid heeft.

De tijding, dat de heer A. overleden is, zal ongetwijfeld, die het voorrecht hadden, hem in zijn werkzaam leven te kennen, een bron van groote droefheid zijn.

Somtijds gebeurt het, dat men verraden wordt door, in wien men zijn grootste vertrouwen gesteld had.

66.

Ter zins- en woordontleding.

Hij, die gelooft iedereen te kunnen missen, bedriegt zich zeer; maar hij, die gelooft, dat men hem niet kan missen, bedriegt zich nog meer.

Hier treurt het weeskind met geduld,
 Dat arm is zonder zijne schuld,
 En in zijn armoe moet vergaan,
 Indien gij 't weigert bij te staan.
 Zoo gij gezegend zijt van God,
 vertroost ons van uw overschot.

VONDEL.

Wie rijk wil worden, leer' te sparen :

Al wint gij handen vol met geld,
 Toch blijft het arm met u gesteld,
 Zoo gij de winst niet kunt bewaren.

HEIJE.

Lekker in den mond,
 Voedzaam en gezond,
 Is de welverdiende beet,
 Die besproeid is met ons zweet.

HEIJE.

De Batavieren en Friezen leefden geruimen tijd vreedzaam in ons land voort, tot zij in hun rust werden gestoord door een volk, dat reeds een groot deel der toenmaals bekende wereld aan zich had onderworpen.

Die een ambacht heeft geleerd,
 Krijgt den kost, waar hij verkeert.

Wie op zijn rijken buurman ziet,
 Is arm, al heeft hij daaglijksch brood;
 Wie op zijn armen buurman ziet,
 Is rijk, al zit hij in den nood.

HEIJE.

Elk menschenwerk is onvolmaakt,
 Het hapert altijd hier of daar;
 Doch 't best is, dat we ons best maar doen,
 Alsof het te volmaken waar'!

HEIJE.

De luiheid slentert zóó langs straat,
 Dat de armoe, schoon ze op krukken gaat,
 Haar inhaalt, eer ze er acht op slaat.

HEIJE.

Die een ander jaagt, moet zelf hard loopen.

Toen het bekend werd, dat Alva met een leger naar Nederland kwam, verlieten duizenden het land en zochten in Engeland en Duitschland een wijkplaats.

Hoewel wij in oorlog waren met Spanje, liet Filips II toch toe, dat de Nederlandsche schepen de Spaansche havens bezochten.

Wat de leeuw mislukt, gelukt soms den vos.

Wanneer de nacht zijn floers om 't halfroond heeft geslagen,
 Ontwaakt de erinnering aan de afgeloopen dagen;
 De tijd versnelt zijn vaart, en met onhoorb're schreên
 Drijft hij de vlindervlucht der uren voor zich heen.

TEN KATE.

De grootste held, daar mijn geschiedboek van verhaalt,
 Is hij, die telkens, als hij zegepraalt,
 Eene overwinning op zich zelve heeft behaald.

HEIJE.

te hard zingen enz. enz.). Misschien heeft men dit achterwege gelaten om het boek niet te kostbaar te maken. De prijs f 2.25, is volstrekt niet duur, als men in aanmerking neemt, wat daarvoor wordt gegeven. De uitgeverfirma J. Muusses & Co. te Purmerende heeft eer van haar werk — het boek ziet er keurig netjes en smaaklijk uit.

W. F. G. NICOLAI.

(*Caecilia*, 1 April 1881).

De heer V. d. H. te V. bovenstaand werkje besprekende in *De Wekker* van 27 October 1880, zegt na enkele op- en aanmerkingen, het volgende:

„Na deze op- en aanmerkingen aarzel ik niet het werk van den heer G. met nadruk aan te bevelen. Mij is op 't oogenblik geen werk bekend, waarin de theorie der muziek zóó eenvoudig, zóó geleidelijk en zóó duidelijk wordt meegedeeld.

Voor al kweekelingen en hulponderwijzers zullen met dit werk gebaat zijn, heel wat meer dan met het alom bekende vragenboek van Lobe, dat nog zeer veel gebruikt wordt.

Want ik wil de verdiensten van „Schoolgezag” op dit terrein vrij wat hooger aanslaan, dan op dat van schoolonderwijs. Zeker, die de methode van den heer G. in de eerste twaalf hoofdstukken uitsluitend gevolgd, invoert, zoo hem de vingerwijzingen aanstaan, zal daarmee degelijk onderwijs kunnen geven; ook hij, die liever een notenbalk op bord heeft, zal met den gang in die lessen aangegeven, zijn voordeel doen. Ook kunnen de oefeningen in de volgende 44 hoofdstukken uitmuntende diensten aan 't zangonderwijs bewijzen; de schrijver heeft zelfs vele liederen en daaronder enkele lieve canons (No. 45, 47, 56, 67) als oefeningen in 't treffen van tertsen, kwarten, kwinten enz — de schrijver spelt nog kwarten, kwinten — tusschen den tekst geplaatst... doch die tekst zelf op de lagere school te brengen, dat zal wel 't ideaal van het onderwijs in den zang op de lagere school zijn. En daarom bevel ik dien in de eerste plaats ter bestudeering aan bij jeugdige onderwijzers. Ze vinde hier alles wat ze noodig hebben te weten zoo aanschouwelijk voorgesteld, dat ze, met goeden wil, het werk zonder andere leiding, kunnen aanvatten. Ik zou durven beweren, indien iemand met Gedikings Schoolgezag niet een helder inzicht in de beginselen der muzikale opdoet, hij zal het dan nergens elders vinden.

Ten slotte zij den uitgever hulde gebracht voor 't nette uiterlijk waarin hij 't werk aflevert. Ik heb wel eens gehoord dat de schoonheid van een boek het gebruik in den weg staat. Voor „Schoolgezag” hoop ik het tegenovergestelde. Het goede papier, de keurige druk en de linnen band met vergulden rugtitel mogen zooveel aanbevelingen zijn tot een ruime verspreiding van dit inderdaad degelijke boek.”

Bij de Uitgevers dezes zijn reeds verschenen :

N. BROUWER.

TAALONDERWIJS.

HANDLEIDING MET OEFENINGEN

voor de Lagere School.

HANDLEIDING I.	f 0.35.
OEFENINGEN IA.	» 0.25.
OEFENINGEN IB.	» 0.25.

School en Studie 1881, No. 9.

„Ten slotte: wie zich het boekje aanschafft, zal zeker verscheidene goed-gekozen, practische opgaven vinden.”

TH. J. BOSMAN.

Een recensent zegt in het *Schoolblad* van deze boekjes :

— — — — nik vind het zeer goed van den S., dat hij *spraak en schrift* met elkaar in verband brengt; onze taal geeft er volop aanleiding toe; en dit heeft het voordeel, dat op eene juiste uitspraak alleszins wordt gelet. De oefeningen, welke verder over de spelling worden gegeven, klimmen doorgaans geleidelijk op; dit geldt ook van de verkleinwoorden.”

.

